

Følgnotat til videreutviklet effektmodell for Asker velferdsrab

Utarbeidet for Husbanken

Forord

Asker Velferdsrab er en støttetjeneste til Asker kommunes ordinære tjenester. Tjenesten retter seg mot innbyggere eller familier med behov for sammensatte og tverrfaglige tjenester. Tjenestekonseptet Asker Velferdsrab ble utviklet i 2014/2015 gjennom et prosjekt der Asker kommune testet ut tjenestedesign som metode i utviklingen av «*Fremtidens boligkontor*». Etter oppstarten av velferdsrab har konseptet blitt testet og videreutviklet frem til i dag.

PricewaterhouseCoopers (PwC) har bistått Asker kommune med videreutviklingen av Asker velferdsrab gjennom hele prosessen med kompetanse innen tjenestedesign, gevinstrealisering og økonomisk modellering. Som del av dette arbeidet utarbeidet PwC i 2018 en økonomisk modell for beregning av kostnader og gevinster som følge av Asker velferdsrab og hva dette innebærer for den kommunale tjenesteproduksjonen.

I 2019 ønsket Husbanken at den økonomiske modellen for Asker velferdsrab skulle videreutvikles slik at den eventuelt kan brukes på tvers av kommunene. PwC har derfor videreutviklet den økonomiske modellen på oppdrag fra Husbanken i samarbeid med Asker kommune.

Hos PwC er arbeidet utført av John Holager, Jonas Hammer og Fredrik Dingsør-Dehlin som også har vært prosjektleder. Roger Mortensen har vært ansvarlig partner for oppdraget.

Irene Lofthus har vært vår kontaktperson i Husbanken og Ingrid Blichfeldt har vært vår kontaktperson i Asker kommune.

Vi takker for et godt samarbeid med Husbanken og Asker kommune gjennom arbeidet.

Oslo, 10. oktober 2019

Med vennlig hilsen,

PricewaterhouseCoopers AS

Roger Mortensen
Partner
roger.mortensen@pwc.com
T: +47 952 60 699

Innholdsfortegnelse

Innledning	5
Utviklingen av tjenestekonseptet Asker velferdslab	5
Asker kommune som investor i mennesker	5
Investeringsferden	6
Modellen som ble utviklet i fase 3 av arbeidet	6
Mål for videreutviklingen av modellen i regi av Husbanken	7
Konkretisering av investeringsferden	8
Situasjonene i investeringsferden	8
Måling av levekår i Asker velferdslab	8
Forslag til konkretiseringer	9
Utenforregnskapet	11
Beskrivelse av Utenforregnskapet	11
Sammenligning av modellene	12
Videreutvikling av modellen	14
Effektmodellen i Excel	15
Beskrivelse av modellen	15
Grunnforutsetninger	15
Antall innbyggere (unge voksne) eller familier i Asker Velferdslab	16
Suksessrate	16
Kostnader	16
Gjennomgang av modellen	18
Introduksjonsark	18
Unge voksne	19
Unge voksne Kostnader	26
Unge voksne Gevinster	26
Vedlegg 1 - Skjema for oppfølging av levekår	27
Vedlegg 2 - Personas og estimering av kostnader	32

Innledning

Asker Velferdsrab er en støttetjeneste til Asker kommunes ordinære tjenester. Tjenesten retter seg mot innbyggere eller familier med behov for sammensatte og tverrfaglige tjenester. Gjennom Asker Velferdsrab tilbys innbyggeren et helhetlig kommunalt tilbud i motsetning til den mer tradisjonelle «silo-tankegangen» der hver tjeneste blir tilbudt uavhengig av hverandre. I oppstarten møter innbygger(e) som er vurdert aktuell for Asker Velferdsrab en investeringsleder og et investeringsteam. Investeringslederen vil følge innbygger underveis i hele forløpet med Asker Velferdsrab. I oppstartsmøte utarbeides det en 360°-kartlegging av innbyggerens eller familiens situasjon og det lages en langsiktig plan sammen med innbygger knyttet til mål og ønsket utvikling. Investeringsteamet har myndighet og mandat til å fatte beslutninger om tiltak for innbyggeren/familien. Effekten av tiltakene vil resultere i gevinster både for innbygger/familien og for Asker kommune.

Utviklingen av tjenestekonseptet Asker velferdsrab

Tjenestekonseptet Asker Velferdsrab ble utviklet i 2014/2015 gjennom et prosjekt der Asker kommune testet ut tjenestedesign som metode i utviklingen av «Fremtidens boligkontor». DOGA var prosjekteier og Husbanken finansierte prosjektet. Livework og SoCentral ble engasjert og sammen med Asker kommune, DOGA og Husbanken ble tjenestekonseptet utviklet. Sluttresultatet ble ikke «fremtidens boligkontor», men et helhetlig tjenestekonsept som omhandler alle kommunens velferdstjenester. I 2015 besluttet Asker kommune å gå videre med en fase 2 av konseptet; en pilotfase hvor tjenestekonseptet skulle videreutvikles og testes.

I fase 1 stilte Asker kommune seg følgende spørsmål: *Hva om Asker kommune tenker som en investor som investerer i mennesker og ikke bare som forvalter av saker?*

Investortankegangen fra fase 1 ble videreutviklet i fase 2. Gjennom velferdsrab har Asker kommune testet ut hva som skjer i praksis når kommunen jobber på tvers av tjenesteområder og tar utgangspunkt i innbyggerens samlede livssituasjon. Erfaringene viser at beslutninger blir fattet raskere og med økt kvalitet. Innbyggerne blir møtt på deres premisser og legger en gjensidig forpliktende plan sammen med kommunen. Sentralt i denne planen er investeringstankegangen.

I fase 2 av arbeidet har Asker kommune gjennom ni måneder prøvd ut Asker Velferdsrab for innbyggere og familier med behov for sammensatte og koordinerte tjenester fra kommunen. Målet for fase 2 var å teste ut tjenestekonseptet og videreutvikle det mot en ferdig modell. Fire fagpersoner fra ulike virksomheter i kommunen har vært investeringsledere og ledet investeringsteamene. I løpet av perioden har til sammen 75 medarbeidere fra ulike virksomheter og fagmiljøer fått opplæring og på ulike måter vært involvert i arbeidet.

Fase 3 av arbeidet ble gjennomført i 2018. Målet med arbeidet var å synliggjøre og anslå gevinstpotensialet ved en skalering av Asker Velferdsrab gjennom utvikling av en økonomisk modell. Modellen som ble utviklet var et forsøk på å generalisere hvilke gevinster og kostnader som en typisk innbygger/familie som deltar i Asker Velferdsrab har. Modellen tar utgangspunkt i det arbeidet som er gjennomført i fase 1 og 2, samt erfaringene som er gjort under arbeidet.

Asker kommune som investor i mennesker

Ved å tenke som en investor har Asker kommune behov for å forstå hvilke investeringer som kan skape gevinst i form av varig endring i innbyggernes liv. En slik tankegang gjør at kommunen ser på seg selv som en investor i mennesker fremfor en forvalter av saker.

Investeringsbeslutningene i Asker Velferdsrab fattes av et tverrfaglig investeringsteam med nødvendige fullmakter. Denne myndiggjøringen gjør at beslutningene kan fattes raskere enn det som vanligvis er tilfelle i den ordinære forvaltningen. I og med at beslutningene tar utgangspunkt i en felles forståelse for innbyggerens samlede livssituasjon øker også treffsikkerheten og kvaliteten på tjenestene som gis.

Det tverrfaglige investeringsteamet møter innbyggeren / familien for å kartlegge deres behov og sammen komme frem til relevante tiltak. Det lages en langsiktig investeringsplan på innbyggerens/familiens premisser. Med utgangspunkt i investeringsplanen, inngås det en investeringsavtale mellom innbyggeren i velferdsrab og Asker kommune. Avtalen beskriver målene innbyggeren ønsker å nå og tiltakene som hver av partene skal utføre.

Investeringsferden

For å illustrere endring i en innbyggers livssituasjon som følge av tiltakene som planlegges og gjennomføres som en del av Asker Velferdsrab, er det utarbeidet en «investeringsferd».

Investeringsferden består av fire forskjellige livssituasjoner:

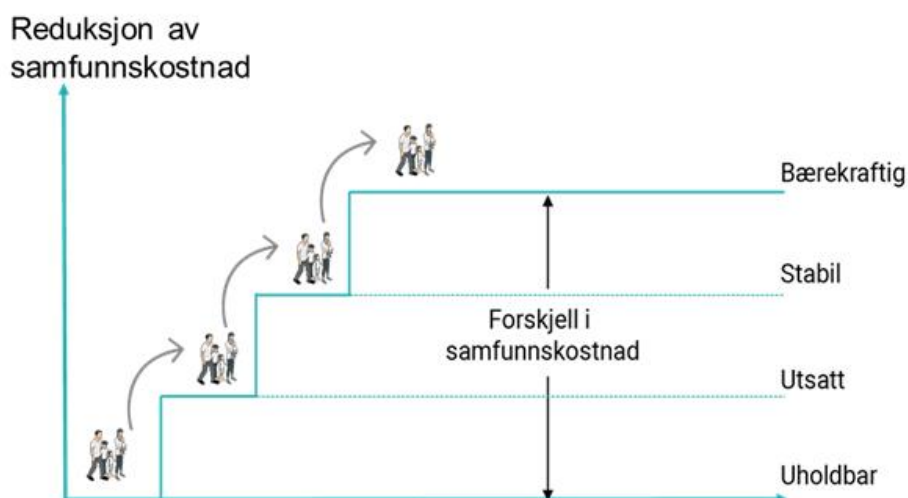
- Uholdbar
- Utsatt
- Stabil
- Bærekraftig

Disse kategoriene omfatter kombinasjoner og grader av utfordringer innenfor temaene bolig, arbeid/skole, nettverk, økonomi, helse og barnas oppvekstsvilkår.

Målet for Asker kommune er å flytte flest mulig av innbyggerne/familiene som er med i Asker Velferdsrab lengre mot høyre i investeringsferden til en stabil eller bærekraftig situasjon.

Modellen som ble utviklet i fase 3 av arbeidet

Modellen tar utgangspunkt i investeringsferden. Investeringsferden er brukt for å illustrere at en innbygger som flytter mot høyre i investeringsferden vil medføre gevinster for innbygger, kommune og samfunnet som helhet. Når en innbygger flyttes mot høyre representerer dette en forbedring i innbyggerens situasjon med tilhørende effekter. Gevinstene av denne endringen i situasjon er unngåtte samfunnskostnader som uføretrygd eller økt produksjon dersom innbyggeren kommer ut i jobb. Figur 1 nedenfor illustrerer hovedtilnærmingen i modellen.

Figur 1 Illustrasjon av tilnærming i modellen

En viktig egenskap til modellen er at gevinstpotensialet er størst ved å flytte en innbygger eller familie fra en uholdbar til utsatt situasjon. Gevinstpotensialet blir mindre jo nærmere innbyggeren eller familien kommer en bærekraftig situasjon. Kostnadene er også høyest ved å flytte en innbygger eller familie fra uholdbar til utsatt. Disse egenskapene gjenspeiler den risikoen Asker kommune tar som investor. En investering i en innbygger i en uholdbar situasjon har høy kostnad og høy risiko, men har også tilsvarende høy avkastning.

Mål for videreutviklingen av modellen i regi av Husbanken

Målene for videreutviklingen av den økonomiske modellen for Asker velferdsrab knytter seg til å konkretisere stegene i investeringsferden gjennom å jobbe videre med plasseringen av innbyggerne i investeringsferden, samt å utvikle objektive og kvantitative mål for plassering av innbyggere i de ulike situasjonene i investeringsferden. Videreutviklingen av den eksisterende økonomiske modellen knytter seg til å vurdere kostnader og gevinster med ulike tidsperspektiver, fordeling av kostnader på ulike aktører (kommune og stat) og kvalitetssikring av forutsetninger som er lagt til grunn i modellen, herunder suksessraten og bruken av enhetspriser for prissetting av kostnader og gevinster.

I 2018 og 2019 har det blitt utviklet en modell med tilsvarende tematikk i regi av KS. Denne modellen kalles Utenfor-regnskapet. Som del av arbeidet med modellen for Asker velferdsrab skal man søke erfaringer fra modellen fra KS og vurdere likheter og forskjeller.

Konkretisering av investeringsferden

Et av målene med videreutviklingen av modellen i regi av Husbanken har vært å konkretisere stegene i investeringsferden. Nedenfor beskrives investeringsferden, hvordan man måler levekår i Asker velferdsrab i dag og forslag til konkretiseringer av situasjonene i investeringsferden.

Situasjonene i investeringsferden

Investeringsferden omfatter fire livssituasjoner som en innbygger eller familie kan være i når de kommer inn i eller er en del av Asker velferdsrab. Situasjonene i investeringsferden slik de var definert i fase 3 av arbeidet er beskrevet i figur 2.

UHOLDBAR	UTSATT	STABIL	BÆREKRAFTIG
Innbygger/familie er i uholdbar situasjon når de for eksempel er uten en egnet bolig, lever under fattigdomsgrensen, har lite/ikke nettverk og har utfordringer med rus, fysisk og/eller psykisk helse. De har ofte ikke de tjenestene som trengs fra hjelpeapparatet.	Innbygger/familie er i en utsatt situasjon når de for eksempel har en ustabil boligsituasjon, ikke er i aktivitet på dagtid, har en krevende økonomisk situasjon og har utfordringer med fysisk og/eller psykisk helse. De kan ha noe kontakt med hjelpeapparatet men ofte ikke nok og riktig oppfølging.	Innbyggeren/familien er i en stabil situasjon når de for eksempel har en egnet bolig, er i aktivitet på dagtid, har en avklart helsesituasjon og har en avklart økonomisk situasjon. De har ofte nok og riktig oppfølging fra hjelpeapparatet.	Familie/innbygger er i en bærekraftig situasjon når de for eksempel har en egnet bolig, har stabil økonomi, har fast inntekt, har nettverk og deltar i fritidsaktiviteter. De får sporadisk eller lite oppfølging fra hjelpeapparatet

Figur 2 Beskrivelse av situasjonen i de ulike stegene av investeringsferden

I beskrivelsene av situasjonene i investeringsferden legges det vekt på ulike temaer som bolig, arbeid/skole, nettverk, økonomi, helse og barnas oppvekstvilkår i ulik grad. Utfordringen med beskrivelsene av situasjonene i investeringsferden er at de er kvalitativt beskrevet. For eksempel har en innbygger som er i en utsatt situasjon en krevende økonomisk situasjon i henhold til beskrivelsen av situasjonen ovenfor. Det fremgår imidlertid ikke hva en krevende økonomisk situasjon er, og vurderinger av den økonomiske situasjonen har derfor potensiale til å bli subjektive vurderinger på tvers av investeringsledere. For å unngå subjektivitet i vurderinger av hvilke situasjoner innbyggere i Asker velferdsrab befinner seg i, vil det være fornuftig å definere mer konkrete indikatorer.

Måling av levekår i Asker velferdsrab

I Asker velferdsrab er det laget et eget skjema for kartlegging av innbyggeren eller familiens levekår. Investeringslederen som håndterer innbyggeren eller familien fyller ut skjemaet. Skjemaet fylles ut ved oppstart, årlig, og ved avslutning av Asker velferdsrab. Ved å fylle ut skjemaet flere ganger over tid kan endringer i innbyggerens eller familiens levekår identifiseres.

I skjemaet som fylles ut i samarbeid med innbyggeren blir følgende tema behandlet (skjemaet finnes i sin helhet i Vedlegg 1):

- Målgruppe
- Plassering i investeringsferden
- Arbeidssituasjon
- Bosituasjonen og opplevelse av bosituasjon
- Opplevelse av økonomisk situasjon
- Opplevelse av helsesituasjon
- Barnas barnehage- eller skolesituasjon

- Familiens fritidssituasjon
- Antall personer som står innbyggeren/familien nær (nettverk)

Dette skjemaet danner et godt grunnlag for å konkretisere investeringsferden videre. En av våre observasjoner er at vurderingene under mange av temaene tar for seg hvordan innbyggeren eller familien selv oppfatter situasjonen. En slik tilnærming vil ha både styrker og svakheter. En åpenbar styrke er at innbyggeren/familien beskriver hvordan de opplever situasjonen de er i. På den andre siden er denne vurderingen subjektiv og en person med eksempelvis objektivt bedre økonomi enn andre kan oppleve sin situasjon som verre enn en person med relativt dårligere økonomi. I tillegg er det viktig å påpeke at flere av temaene i målingen av levekår baserer seg på kvalitative vurderinger som i sin natur er utsatt for subjektivitet.

Forslag til konkretiseringer

I gjennomgangen av investeringsferden som en del av arbeidet med å videreutvikle modellen har vi søkt etter kilder som definerer konkrete mål innen de ulike temaene som til sammen utgjør situasjonene i investeringsferden. Tanken er at dersom det finnes definerte kriterier som andre offentlige instanser bruker til å måle levekår så bør man vurdere å supplere informasjonen man allerede samler inn gjennom Asker velferdsrab. Vi har imidlertid inkludert temaer som omhandler inntekt og rus som ikke er inkludert i skjemaet som allerede brukes. Våre forslag til temaer er:

Vårt forslag til temaer som bør inngå i vurderingen overlapper i stor grad med skjemaet som allerede er utviklet i Asker velferdsrab. Vi har imidlertid inkludert temaer som omhandler inntekt og rus som ikke er inkludert i skjemaet som allerede brukes. Våre forslag til temaer er:

- Bosituasjon
- Arbeidssituasjon
- Økonomi og inntekt
- Helse
- Rus
- Nettverk
- Barnas situasjon (hvis relevant)

En sentral utfordring ved konkretiseringen er hvordan en skal håndtere innbygger eller familie som oppfyller kriteriene for eksempelvis uholdbar innenfor noen temaer, men er stabile eller bærekraftig innenfor andre temaer. Vår anbefaling er å benytte konkretiseringen som retningslinjer for hvilken situasjon de befinner seg i innenfor de ulike temaene. I etterkant av vurderingen innenfor hvert tema gjennomføres en totalvurdering der man vurderer hvilken situasjon som er i overvekt innenfor de ulike temaene, samt hvilke tema som den vurderte innbygger eller familie vurderer som mest sentral og viktig for egen livssituasjon. En innbygger med eksempelvis en stabil bosituasjon og et godt nettverk kan fortsatt kategoriseres som utsatt i investeringsferden dersom situasjonen innenfor helse og rus vurderes å være uholdbar eller utsatt, og temaet er sentralt for vedkommendes livssituasjon.

I figur 3 har vi laget et forslag til en ny beskrivelse av situasjonene i investeringsferden.

	UHOLDBAR	UTSATT	STABIL	BÆREKRAFTIG
Bosituasjon	Innbyggeren er i en uholdbar situasjon hvis: Innbyggeren er uten bolig eller har en uholdbar midlertidig bosituasjon ¹ . Dersom de har midlertidig bolig er den helt uegnet med tanke på størrelse og/eller tilstand ² .	Innbyggeren er i en utsatt situasjon hvis: Innbyggeren har en midlertidig bosituasjon ³ . Boligen er delvis egnet med tanke på størrelse og/eller tilstand.	Innbyggeren er i en stabil situasjon hvis: Innbyggeren har en mer langsiktig bosituasjon ⁴ . Boligen er egnet med tanke på størrelse og/eller tilstand.	Innbyggeren er i en bærekraftig situasjon hvis: Innbyggeren har en langsiktig bosituasjon. Eier egen bolig eller leier bolig frivillig. Boligen er egnet med tanke på størrelse og/eller tilstand.
Arbeidssituasjon	Innbyggeren har en varierende arbeidsevne på grunn av helse- eller rusrelaterte utfordringer. Er ufrivillig arbeidsledig i perioder med arbeidsevne. Har ingen eller svak tilknytning til arbeidslivet.	Innbyggeren har delvis eller full arbeidsevne. Har ufrivillig deltids- eller heltidsarbeid, men er ikke fast tilsatt. Har svak tilknytning til arbeidslivet.	Innbyggeren har delvis eller full arbeidsevne. Har deltids- eller heltidsarbeid. Har fast tilsetting. Har god tilknytning til arbeidslivet.	Innbyggeren har delvis eller full arbeidsevne. Har deltids- eller heltidsarbeid. Har fast tilsetting. Har god tilknytning til arbeidslivet.
Økonomi og inntekt	Innbyggeren har en inntekt under fattigdomsgrensen ⁵ og har økonomiske problemer. Opplever sin økonomiske situasjon som svært problematisk. Har ikke oversikt over egen økonomi.	Innbyggeren har en inntekt rundt fattigdomsgrensen. Har mindre økonomiske problemer. Opplever sin økonomiske situasjon som ganske problematisk. Har ikke oversikt over egen økonomi.	Innbyggeren har inntekt rundt eller over fattigdomsgrensen. Har ikke økonomiske problemer. Opplever sin økonomiske situasjon som relativt uproblematisk. Har delvis oversikt over egen økonomi.	Innbyggeren har inntekt godt over fattigdomsgrensen. Har ikke økonomiske problemer. Opplever sin økonomiske situasjon som uproblematisk. Har god oversikt over egen økonomi.
Helse	Innbyggeren har en uavklart helsesituasjon ⁶ . Har helseutfordringer som i stor grad preger livet. Helsesituasjonen fører til ingen eller sterkt redusert arbeidsevne.	Innbyggeren har en uavklart/avklart helsesituasjon. Har helseutfordringer som i middels grad preger livet. Helsesituasjonen fører til redusert arbeidsevne.	Innbyggeren har en avklart helsesituasjon. Har helseutfordringer som i liten grad preger livet. Helse kan føre til noe redusert arbeidsevne.	Innbyggeren har en avklart helsesituasjon. Har ikke helseutfordringer som preger livet. Har full arbeidsevne.
Rus	Innbyggeren har et alvorlig rusproblem som i stor grad preger livet.	Innbyggeren har utfordringer med rus. Rusbruken preger livet i noen grad.	Innbyggeren har ingen utfordringer med rus.	Innbyggeren har ingen utfordringer med rus.
Nettverk	Har ikke nettverk eller har lite nettverk. Har ingen eller en eller to personer som er så nær at de kan regne med dem om det oppstår personlige problemer.	Har lite nettverk. Har en eller to personer som er så nær at de kan regne med dem om det oppstår personlige problemer.	Har et nettverk. Har tre til fem personer som er så nær at de kan regne med dem om det oppstår personlige problemer.	Har et godt nettverk. Har flere enn fem personer som er så nær at de kan regne med dem om det oppstår personlige problemer.
Barnas situasjon	Et eller flere barn har store utfordringer knyttet til barnehage eller skole. Barna har ingen fritidsaktiviteter.	Et eller flere barn har noen utfordringer knyttet til barnehage eller skole. Barna har ingen eller få fritidsaktiviteter.	Et eller flere barn har mindre utfordringer knyttet til barnehage eller skole, men får tilrettelegging eller støtte. Barna har fritidsaktiviteter.	Barna har ingen utfordringer. Dersom et eller flere barn har mindre utfordringer knyttet til barnehage eller skole, men får tilrettelegging eller støtte. Barna har fritidsaktiviteter

¹ Med uholdbar midlertidig bosituasjon menes hospitsplass eller tilsvarende

² Innbyggeren eller familien er trangbodd. Husholdninger regnes som trangbodd dersom: 1. Antall rom i boligen er mindre enn antall personer, eller én person bor på ett rom. 2. Antall kvadratmeter (p-areal) er under 25 kvm per person. Tilstanden på boligen utgjøres av: Fukt og råte, Dagslys, Varme, Uteområder, Støy/Forurensning og Trygghet i nærmiljøet

³ Med midlertidig bosituasjon menes det at innbygger leier bolig med relativt kortsiktige kontrakter på 6-12 måneder

⁴ Med mer langsiktig bosituasjon menes det at innbygger ufrivillig leier bolig med mer langsiktige kontrakter på 12-36 måneder

⁵ Bruke lavinntektsgrupper (årsinntekt) fra SSB. Definerer ulike nivåer basert på familiens sammensetning. Fra 221 000 - 597 000 avhengig av familiesituasjon

⁶ Har ikke diagnose

Figur 3 Detaljert beskrivelse av de ulike stegene av investeringsferden

Utenforregnskapet

I samarbeid med kommuner og fylkeskommuner¹ har KS utviklet et verktøy (økonomisk modell) for å vise hvor mye det lønner seg for samfunnet å forebygge utenforskap. Modellen ble lansert i mai 2019.

Beskrivelse av Utenforregnskapet

Utenforregnskapet er en økonomisk modell som beregner den potensielle gevinsten av å lykkes med å få flere barn og ungdom gjennom utdanningsløpet, flere inn i jobb og sikre at alle er en del av fellesskapet. Det kan være unge som ikke har fullført videregående skole, barn som er i kontakt med barnevernet, eller barn og ungdom med diagnoser som depresjon eller angst som blir stående utenfor samfunnet.

Det ligger omfattende økonomiske beregninger bak modellen. Ved å bruke data fra kildene SSB, Norsk Pasientregister og Kommunalt pasient- og brukerregister har man sett på kostnader, inntekter og forbruk av offentlige tjenester over et livsløp for ulike grupper av mennesker.

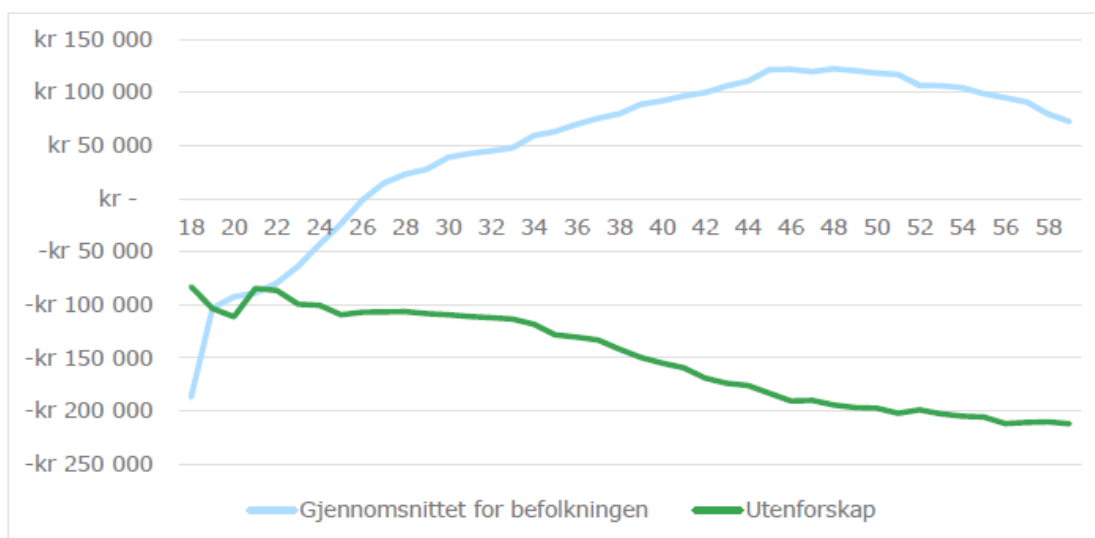
Modellens målgrupper er samfunnsgrupper som har høyere risiko enn gjennomsnittet for å havne utenfor fellesskapet. De syv målgruppene i modellen er:

1. Unge som har sluttet på videregående skole, eller som ikke har gjennomført på normert tid pluss to år.
2. Barn i lavinntektsfamilier hvor barnet er norskfødt med innvandrerforeldre.
3. Barn i lavinntektsfamilier der en eller begge foreldrene mottar uføretrygd eller økonomisk sosialhjelp.
4. Barn som har foreldre med diagnose innen psykiske lidelser eller rusmiddelproblem.
5. Barn med hjelpetiltak i barnevernet.
6. Barn diagnostisert med depresjon eller angst.
7. Barn diagnostisert med atferdsvansker.

Modellen viser hvordan kostnadene ved utenforskap fordeler seg på ulike sektorer og forvaltningsnivåer og skal styrke beslutningsgrunnlaget for fylkeskommuner og kommuner. Gjennom å vise det økonomiske potensialet over tid, altså hvor mye en investering kan lønne seg, kan modellen bidra til økt fokus på preventivt arbeid fremfor reaktivt arbeid med målgruppene.

Gevinster generes i modellen dersom et tiltak mot en spesifikk målgruppe medfører at individer i denne målgruppen hadde vært lik individene i sammenligningsgruppen. Besparelsene blir med andre ord differansen i forbruk av offentlige tjenester, ytelser og skatteinntekter mellom den valgte målgruppen og sammenligningsgruppen. Forskjell mellom gjennomsnittet av befolkningen og utenforskap er illustrert i figur 5.

¹ Utenfor-regnskapet er utviklet i tett samarbeid med KS' medlemmer for å sikre at verktøyet er relevant for kommuner og fylkeskommuner. Kommunene Søndre Land, Gausdal, Asker og Telemark fylkeskommune har lagt ned mye ressurser i arbeidet.

Figur 5 Inntekt og kostnad gjennom et livsløp (18-58 år) for gjennomsnitt av befolkning av Utenforskap.

Sammenligning av modellene

Både modellen for Utenforregnskapet og effektmodellen for Asker Velferdsrab er økonomiske beregningsmodeller utarbeidet for å illustrere at det kan være lønnsomt å investere i enkeltindivider eller familier i en lengre tidshorisont. De potensielle gevinstene ved å unngå at personer eller familier faller utenfor samfunnet vil i enkelte tilfeller være enorme. I mange tilfeller er det slik at det tar tid å måle effekter og gevinster, og på kort sikt er ikke disse synlige for beslutningstakere som ledere eller politikere i kommunen. Begge modellene viser at tidlig innsats/investering kan være lønnsomt dersom personer får en bedre livssituasjon, uavhengig om det omtales som bærekraftig som i Asker Velferdsrab eller unngått "utenforskap" som i Utenforregnskapet. Begge modellene kan benyttes for å synliggjøre for beslutningstaker at det er viktig med lengre tidshorisonter når man hjelper mennesker. Slik vi ser det, kan modellene benyttes som supplement til hverandre.

Det sentrale premisset for begge modellene hviler på sannsynligheten for et tiltaks suksess. Sannsynligheten, også omtalt som suksessfaktoren, er det som driver gevinst og kostnadsbesparelse i begge modellene. Suksessfaktoren er andelen mennesker eller familier som vil få en bedre livssituasjon. Ved å løfte en person eller familie til en bedre livssituasjon vil det oppstå gevinster og dette vil spare samfunnet for store kostnader sammenlignet med et nullalternativ der de fortsetter å leve i en dårlig livssituasjon. Gjennom suksessfaktoren anerkjenner begge modellene at et tiltak ikke nødvendigvis vil klare å hjelpe alle menneskene det prøver å hjelpe.

Utenforregnskapet er en generisk modell som kan benyttes på tvers av ulike kommunale tiltak. Modellen sikter seg inn på barn- og unge som ennå ikke har falt ut i en uholdbar livssituasjon slik det er definert i Asker Velferdsrab. Modellen fra KS definerer enten en person som utenfor eller ikke. Gevinsten ved å unngå "utenforskap" tar et samfunnsperspektiv der man ser på forskjellene mellom kostnadene utenforskap har og sammenligner dem med inntektene gjennomsnittet i befolkningen bidrar med til fellesskapet. Modellen er basert på kostnadstall og statistikk fra SSB som gir større mulighet for å benytte modellen på tvers av kommuner uten større endringer av forutsetninger.

I motsetning til Utenforregnskapet, er modellen for Asker Velferdsrab mer detaljert når det kommer til både tiltak og livssituasjonen til brukerne. Modellen er så langt det er hensiktsmessig

tilpasset konseptet som er utviklet i forbindelse med Asker Velferdsrab. Dette illustreres ved at et individs eller en families livssituasjon ikke er enten/eller, men en kontinuerlig utvikling fra uholdbar, via utsatt og stabil, til bærekraftig. Effektmodellen i Asker Velferdsrab retter seg mot unge voksne og familier som allerede har vanskelige livssituasjoner, mens Utenforregnskapet i større grad fokuserer på tidlig forebygging av barn og ungdom som ennå ikke har falt utenfor. Effektmodellen for Asker Velferdsrab har store muligheter for å endre tiltak med tilhørende kostnader og suksessfaktorer etterhvert som mer erfaring gir større innsikt i utviklingen til brukerne. Der Utenforregnskapet benytter statistikk fra SSB, er tallene til effektmodellen i større grad basert på erfaringsdata fra Asker Velferdsrab.

Ingen av beregningsmodellene gir svar på hva fremtiden vil bringe. Modellene kan likevel være gode supplement til kommuner for å ta langsiktige investeringsbeslutninger som over en lengre tidshorisont kan være gunstige for både kommunens budsjetter og samfunnet som helhet.

Videreutvikling av modellen

I løpet av 2019 har effektmodellen for Asker Velferdsrab som er utarbeidet i samarbeid med Asker kommune blitt videreutviklet. Den tidligere modellen hadde begrensninger knyttet til de ulike beregningene, blant annet hva individene og familiene i Asker Velferdsrab ble sammenlignet med, ofte omtalt som et nullalternativ.

For å etablere et godt nullalternativ, er det i løpet av 2019 utarbeidet en rekke personas² med vurderinger av livssituasjoner og tilhørende hjelp fra det offentlige. Arbeidet er oppsummert i vedlegg 2. Basert på disse personasene er det utarbeidet nullalternativ som danner grunnlaget for beregningene og gevinstene av Asker Velferdsrab. Eksempelvis vil en utsatt ung voksen (også omtalt som innbygger) som blir hjulpet til en bærekraftig livssituasjon sammenlignes med en situasjon der vedkommende fortsatt er i en utsatt livssituasjon med tilhørende kostnader for samfunnet og utfordringer.

I den nye modellen er følgende elementer lagt til eller endret sammenlignet med forrige modell:

- Beregningsgrunnlaget er kvalitetssikret sammenlignet med forrige modell.
- Det er etablert et nullalternativ for hver livssituasjon med tilhørende kostnader (med utgangspunkt i personas) for både unge voksne og familier.
- Oppdaterte valgmuligheter for bruker som benytter modellen, inkludert analyseperiode, startår for analysen og antall år Asker Velferdsrab tar inn nye brukere. I tillegg er mulighet for å velge neddiskontering på 4 % dersom ønskelig.
- Tydeligere skille mellom gevinster og kostnadsbesparelse (reduerte kostnader).
- For å unngå misforståelser har vi endret navnet på gruppen "Ungdom" til "Ung voksen".
- Kostnadsfordeling mellom kommune og stat for de ulike tiltakene.
- Gevinster er endret til helsegevinst og produksjonsgevinst (helsegevinst er i tillegg vesentlig høyere i tråd med anbefalinger fra Helsedirektoratets høringsutkast om QALY).
- Nye og oppdaterte figurer.
- Mindre kosmetiske endringer for en mer oversiktlig modell.

² En persona er en fiktiv person som er laget for å representere en type person

Effektmodellen i Excel

Beskrivelse av modellen

Modellen er bygget opp rundt fire hovedelementer:

1. Antall innbyggere eller familier i Asker Velferdsrab. Antallet innbyggere og/eller familier gjør det mulig å undersøke hvilke kostnader og gevinster som oppstår dersom man skalerer velferdsraben til å omfatte flere av kommunens innbyggere.
2. Suksessrater. Suksessratene beskriver hvor effektivt velferdsraben flytter innbyggere eller familier mot høyre i investeringsferden. Suksessraten representerer sannsynligheten for en suksessfull gevinst og et steg mot høyre i investeringsferden.
3. Tiltak og tilhørende kostnader til en typisk innbygger og familie som skal til for å flytte brukeren mot høyre i investeringsferden.
4. Gevinst ved å flytte innbygger eller familier mot høyre i investeringsferden.

Grunnforutsetninger

I modellen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

- Modellen omfatter to brukergrupper: unge voksne og familier
- En ung voksen eller familie uten suksess vil «falle» ut av Asker Velferdsrab etter et år. I tilfeller der brukeren er flyttet ett steg til høyre vil det være en vektet sannsynlighet for hvilken livssituasjon brukeren vil være i resten av analyseperioden, og om det vil være en kostnadsbesparelse og/eller gevinst eller ikke i de resterende årene av analyseperioden.
- Alle kostnader og gevinster er i faste 2019-kr.
- Antall år med Asker Velferdsrab kan variere mellom 1 og 10 år. Verdien representerer antallet år der man tar inn nye brukere i Asker velferdsrab. Personer som allerede er inne i Asker Velferdsrab vil fortsette til de blir bærekraftige eller ikke lenger ha suksess.
- Analyseperiode kan variere mellom 4 og 15 år.

Antall innbyggere (unge voksne) eller familier i Asker Velferdsrab

Antall innbyggere eller familier er den underliggende driveren for både kostnader og gevinster i beregningsmodellen. Det legges til grunn i modellen et årlig inntak av et valgfritt antall personer i situasjonene uholdbar, utsatt og stabil, der målet med alle er å "flytte dem" mot høyre i investeringsferden og tilslutt oppnå en bærekraftig situasjon. Antallet som legges inn vil være identisk hvert år så lenge Asker velferdsrab fortsetter. Som et eksempel vil et årlig antall på fem personer i en uholdbar situasjon over en periode seks år innebære at 30 personer i en uholdbar situasjon vil ha hatt oppstart i Asker velferdsrab i løpet av de seks årene. I modellen antas det at en innbygger eller familie som suksessfullt flyttes mot høyre i investeringsferden, fortsetter i velferdsrab et år til. Antallet som fortsetter mot høyre i investeringsferden henger sammen med suksessraten. Det totale antallet som er inne i Asker Velferdsrab over analyseperioden på ti år vil derfor variere.

Suksessrate

Suksessraten i modellen gir en indikasjon av hvor effektivt tiltakene i Asker Velferdsrab fungerer for å flytte personer mot høyre i investeringsferden. Suksessraten kan variere avhengig av hvilken livssituasjon innbyggeren eller familien er når de kommer inn i velferdsrab. Det er derfor lagt opp til at man definerer en suksessrate for stegene mellom uholdbar og utsatt, utsatt og stabil og stabil og bærekraftig situasjon. Dersom suksessraten mellom uholdbar og utsatt er på 70 prosent og man tar inn 10 innbyggere per år som er i en uholdbar situasjon vil dette innebære at man klarer å flytte 7 personer fra uholdbar til utsatt i løpet av et år. De tre personene som ikke flyttes videre i investeringsferden antas overført til det ordinære forvaltningsløpet og inkluderes ikke lenger i Asker Velferdsrab året etter.

Kostnader

Kostnadene for tiltakene som gjennomføres som del av Asker Velferdsrab er et sentralt element i modellen. Sammen med Asker kommune har vi funnet frem til de typiske tiltakene en gjennomsnittlig innbygger eller familie får gjennom Asker Velferdsrab. Tabell 1 beskriver tiltakene for brukergruppen ung voksen (tilsvarende finnes også for familier i Excel-modellen).

Tabell 1 Beskrivelse av tiltakene som det antas at en gjennomsnittlig ung voksen mottar som del av Asker Velferdsrab

Tiltak	Beskrivelse
Investeringsleder / Koordineringsleder (forarbeid til oppstartsmøte)	Kostnader knyttet til forarbeid for investeringsleder i forkant av det første møtet
Kostnader knyttet til investeringsmøtet	Inkl. alle deltagere fra tjenesten
Investeringsleder / Koordineringsleder	Kostnader ved at investeringsleder følger opp de unge voksne underveis i programmet
Booppfølging	Kostnader knyttet til booppfølging hos de unge voksne
Hjelp til å skaffe egnet bolig	Kostnader ved å hjelpe unge voksne å skaffe egen bolig
Kvalifiseringsprogrammet (KVP)	Kostnader knyttet til oppfølging av arbeid eller utdanning til de unge voksne

Oppfølging fra spesialisthelsetjeneste	Kostnader knyttet til diverse oppfølging av spesialisthelsetjenesten
Aktiv fritid: Støttekontakt	Kostnader knyttet til tiltaket "Aktiv fritid" - timesats
Aktiv fritid: Utgiftsdekning	Kostnader knyttet til tiltaket "Aktiv fritid" - utgiftsdekning
Nettverkstiltak	Kostnader knyttet til nettverkstiltak for å gi de unge voksne et større nettverk
Tilrettelagt bolig	Kostnader knyttet til tilrettelegging av bolig - både kartlegging og evt. økonomiske ytelser
Bostøtte	Kostnader knyttet til bostøtte
Omfattende helseoppfølging: timepriser	Kostnader knyttet til omfattende helseoppfølging (dersom de unge voksne har større helseproblemer) - timepriser
Økonomisk rådgivning	Kostnader knyttet til de unge voksnes deltagelse i økonomisk rådgivning ("Light")
Frivillig forvaltning	Kostnader knyttet til Frivillig Forvaltning
Økonomisk verge	Kostnader knyttet til Økonomisk verge

For hvert av tiltakene har Asker kommune kartlagt type kostnad (hvor kostnaden påløper i kommunen), kategori (når kostnaden påløper; i begynnelsen eller gjennom hele), kostnadsdriver (timer, fast sum eller årskostnad) og selve kostnaden. Disse kostnadene brukes sammen med et antatt omfang av tjenestene for brukere i en henholdsvis uholdbar, utsatt eller stabil situasjon for å komme frem til de totale kostnadene for hver innbygger eller familie som er inne i Asker Velferdslab per år. Summen for alle innbyggerne i Asker Velferdslab gir igjen kostnaden for kommunen totalt sett.

Omfanget av tjenestene som innbyggere eller familier i Asker Velferdslab mottar varierer med hensyn til hvilken situasjon de er i. I modellen er det lagt til grunn at de som er i en uholdbar situasjon får mer omfangsrike og flere tjenester enn personer som kommer inn i en stabil situasjon. Kostnadene for å ta inn innbyggere i en uholdbar situasjon er derfor høyere enn for innbyggere i henholdsvis utsatt eller stabil livssituasjon. Dette er identisk med forrige modell utarbeidet for Asker Velferdslab. For en mer detaljert gjennomgang, se arkfanene knyttet til kostnader i effektmodellen i Excel.

Gjennomgang av modellen

Det er utarbeidet en effektmodell Asker Kommune kan benytte seg av i det videre arbeidet med Asker Velferdsrab. I modellen kan forutsetninger enkelt endres og beregningene vil endres umiddelbart.

Effektmodellen i Excel består av 7 arkfaner:

1. Introduksjonsark
2. Unge voksne
3. Unge voksne | Kostnader
4. Unge voksne | Gevinster
5. Familie
6. Familie | Kostnader
7. Familie | Gevinster

Arkfanene for unge voksne og familie er identiske. Nedenfor har vi beskrevet introduksjonsarket, samt de tre arkfanene for unge voksne.

Introduksjonsark

Introduksjonsarket gir en oversikt over de ulike arkfanene, i tillegg til en kort innføring i hvordan modellen kan benyttes. Nederst på arket vises også "Sist brukt" som oppdaterer seg hver gang det gjøres endringer i modellen.

Figur 6 Introduksjonsark til beregningsmodell

Unge voksne

I arkfanen illustreres resultatene av beregningene basert på forutsetninger som legges inn i “Unge voksne | Kostnader”, “Unge voksne | Gevinster” og de sentrale forutsetningene som settes øverst i arkfanen “Unge voksne”. De sentrale forutsetningene er:

- *Analyseperiode: Lengde på analyseperiode*
- *Antall år med Asker Velferdsrab: Antall år det tas inn nye brukere i Asker Velferdsrab.*
- *Analysetidspunkt (år): Hvilket år analysen gjøres.*
- *Neddiskontering: Vekting mellom verdier idag og verdier i morgen.*
- *Antallet individer som blir inkludert i Asker Velferdsrab hvert år fordelt på de ulike livssituasjonen*
- *Suksessrate: Prosentsats som bestemmer andelen i Asker Velferdsrab som flyttes ett steg til høyre i investeringsferden.*

Alle beregningene oppdateres automatisk når det blir gjort endringer i forutsetningene³.

Generelle forutsetninger

Forutsetninger til beregningene

Analyseperiode	10
Antall år med Asker Velferdsrab	5
Analysetidspunkt (år)	2020
Neddiskontering	0 %

Antall personer i Asker Velferdsrab og Suksessfaktor

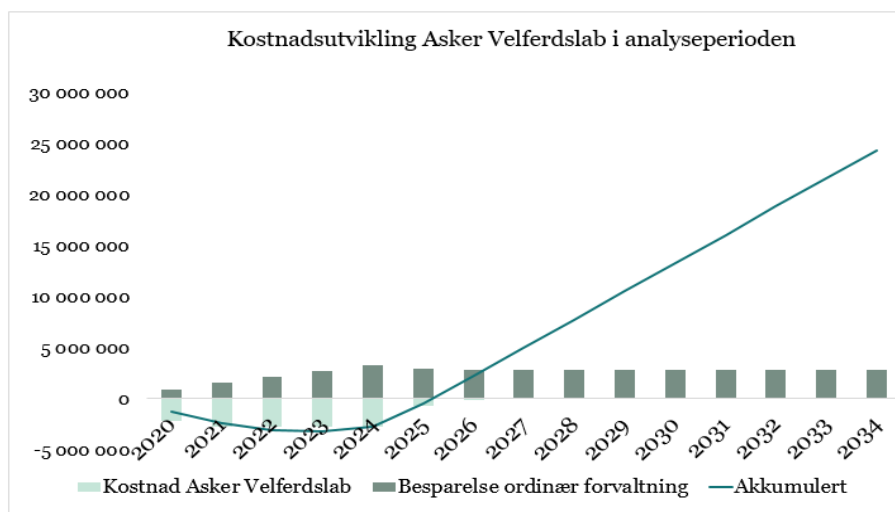
	Antall nye personer i de ulike kategoriene per år	Suksessfaktor
Uholdbar ung voksen	2	80 %
Utsatt ung voksen	2	80 %
Stabil ung voksen	2	80 %

Figur 7 Inputområde til beregningsmodell

Med utgangspunkt i forutsetningene illustreres resultatene fra beregningene i ulike figurer. De ulike figurene er kort beskrevet nedenfor.

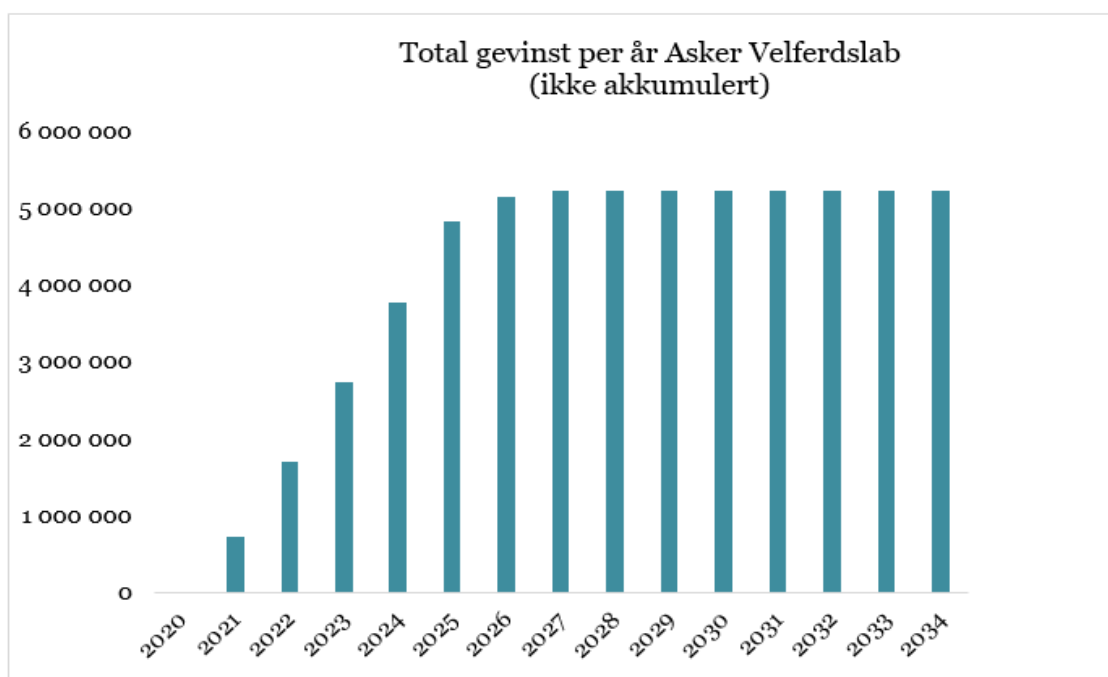
³ Alle celler som kan endres, er åpne for endring. Dersom man ønsker å gjøre andre endringer i modellen må man trykke følgende på “båndet” øverst: <Review> → <Unprotect sheet>. Da vil arkfanen være åpen for endringer. Ved norsk utgave trykker man: <Se gjennom> → <Opphev arbeidsbeskyttelse>.

Totalvurdering av Asker Velferdsrab

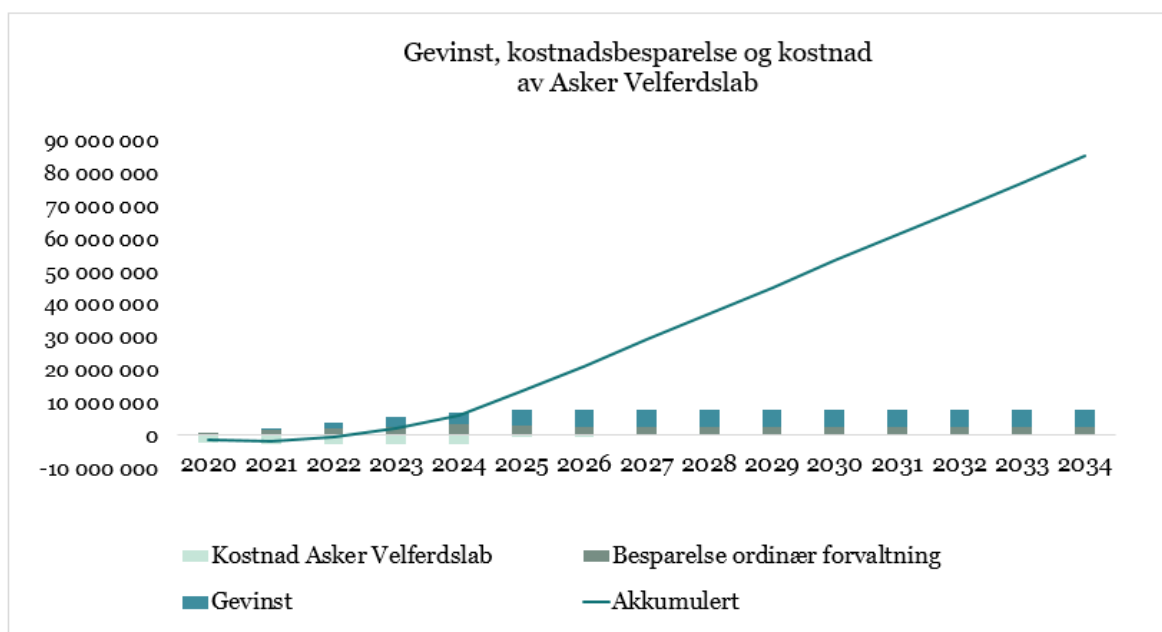
Figur 8 Kostnadsutvikling i Asker Velferdsrab inkl. besparelse i den ordinære forvaltningen for alle deltakere

Figur 8 illustrerer kostnadsutviklingen for Asker Velferdsrab i analyseperioden, sammenlignet med kostnadsbesparelsen for ordinær forvaltning i kommunen (basert på nullalternativet beregnet gjennom personas-arbeidet). Den akkumulerte linjen viser når Asker Velferdsrab blir lønnsom i et kostnadsperspektiv gitt forutsetningene. I dette tilfellet vil Asker Velferdsrab bli lønnsom fra omkring 2025.

Figur 9 Total gevinst per år i Asker Velferdsrab for alle innbyggere

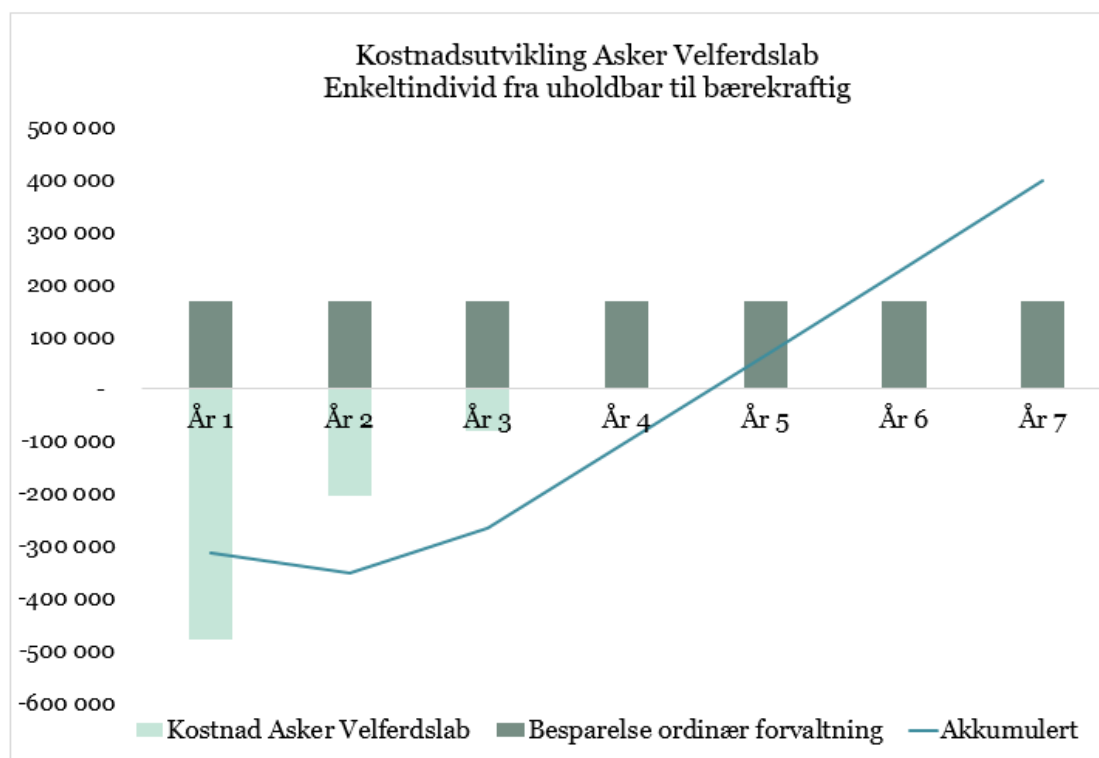
Figur 9 illustrerer den totale gevinsten per år som oppstår gjennom Asker Velferdsrab i analyseperioden og inkluderer alle deltakerne som er i eller har vært en del av velferdsrabben. Gevinsten per år stiger frem til 2027 etterhvert som flere og flere unge voksne blir flyttet til høyre i investeringsferden og til en bedre livssituasjon.

Figur 10 Oppsummering av kostnad, besparelse og gevinst av Asker Velferdsrab over analyseperioden

Figur 10 oppsummerer gevinstene, kostnadsbesparelsene og kostnaden av Asker Velferdsrab gjennom analyseperioden. Gitt forutsetningene er Asker Velferdsrab lønnsom allerede omkring 2022 dersom man inkluderer gevinstene. Til sammenligning er tiltaket lønnsomt i 2025 uten gevinstene som illustrert i figur 8.

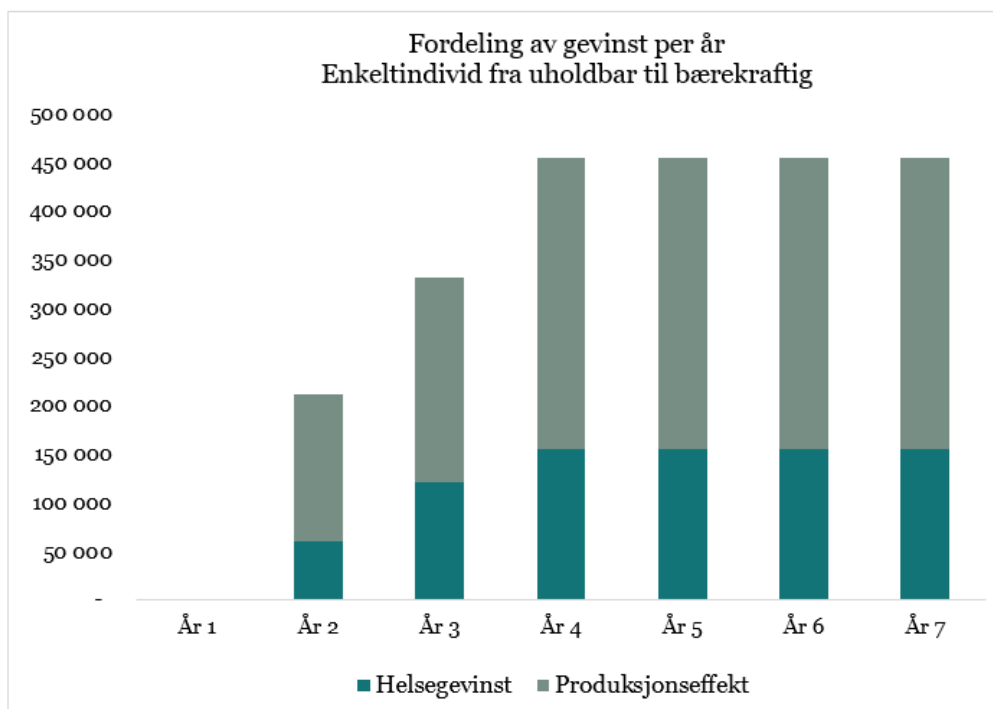
Utvikling for enkeltindivid

Figur 11 Kostnadsutvikling for enkeltindivid i Asker Velferdsrab som har suksess fra uholdbar til bærekraftig

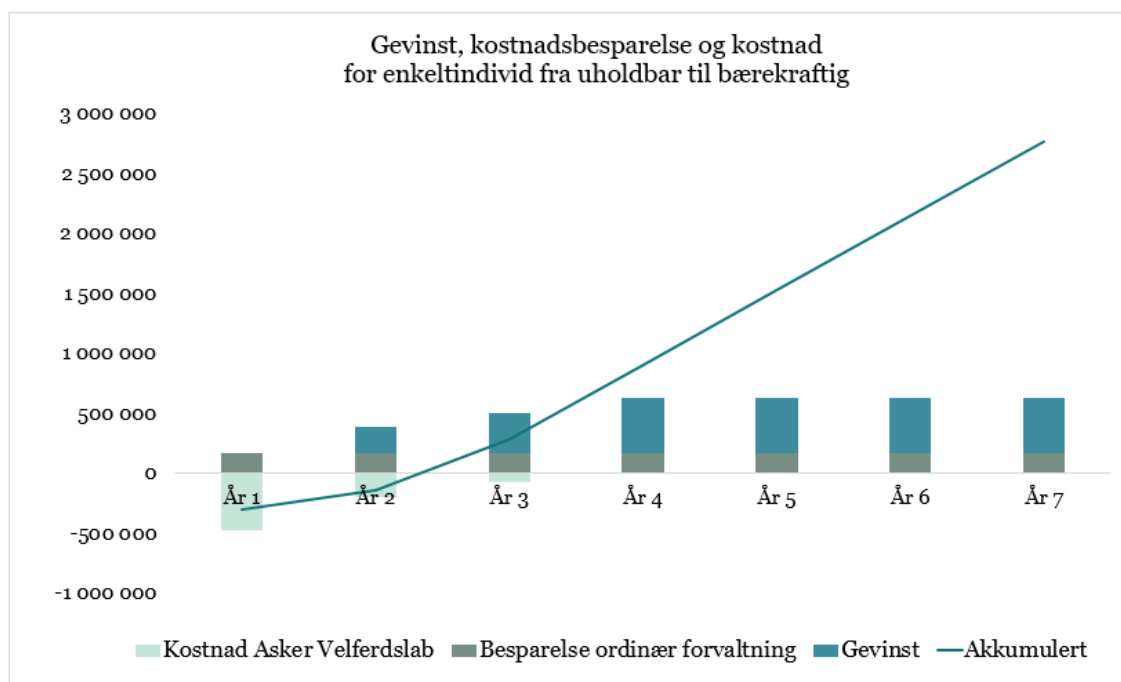
Figur 11 viser kostnadsutviklingen og besparelsen for ordinær forvaltning for et enkeltindivid som forflytter seg fra livssituasjonen uholdbar til bærekraftig i løpet av en 3-årsperiode i Asker

Velferdslab. Av figuren ser vi at de største kostnadene påløper i det første året. I år 2 er kostnad mellom Asker Velferdslab og den ordinære forvaltningen tilnærmet like. Fra år 3 er besparelsen høyere enn kostnaden, illustrert ved den akkumulerte linjen som viser netto verdi av investeringen. Fra år 4 er det kun kostnadsbesparelse for ordinær forvaltning ved at kostnader som ville påløpt i et nullalternativ aldri oppstår.

Figur 12 Fordeling av gevinst for et enkeltindivid over tid

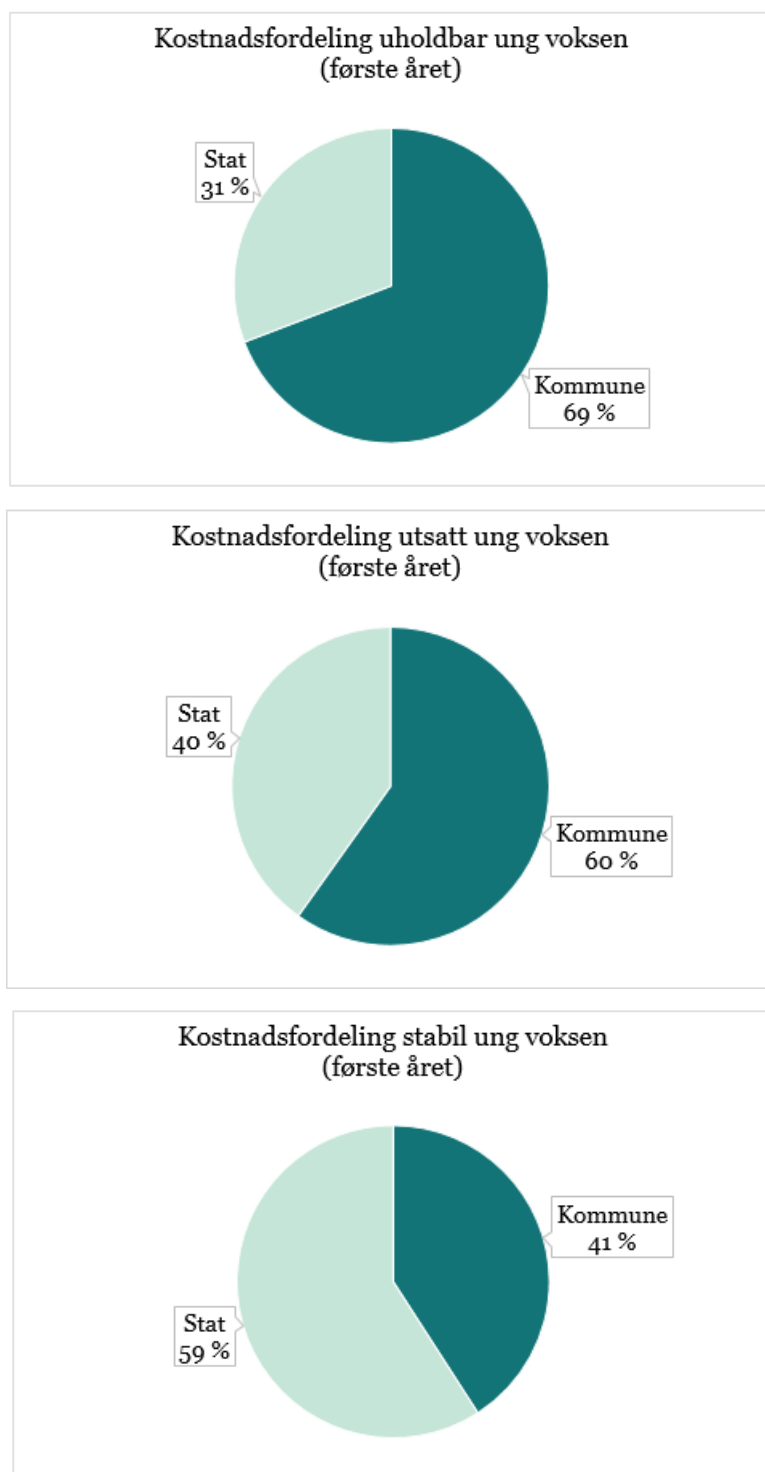
Figur 12 illustrerer at gevinsten er fordelt mellom en helsegevinst og en produksjonseffekt. Helsegevinsten er målt ved QALY. Gevinsten oppstår fra år 2, når individet har flyttet seg i investeringsferden fra en uholdbar til en utsatt livssituasjon. Gevinstene fortsetter å stige frem til år 4 når personen er blitt bærekraftig. Denne gevinsten vedvarer gjennom hele analyseperioden.

Figur 13 Oppsummering av kostnad, besparelse og gevinst for enkeltindivid med suksess fra uholdbar til bærekraftig

I figur 13 illustreres et enkeltindivids totaleffekt ved Asker velferdsrab gjennom kostnad, besparelse ordinær forvaltning og gevinst. Som vi ser av figuren, vil et enkeltindivid som forflytter seg fra en utsatt til uholdbar livssituasjon allerede i år 2 ha høyere gevinst og kostnadsbesparelse enn kostnad i Asker Velferdsrab. Mellom år 2 og 3 har investeringen i enkeltpersonen blitt lønnsom. Dette illustrere det store potensialet ved å flytte en innbygger fra en uholdbar til en bærekraftig livssituasjon.

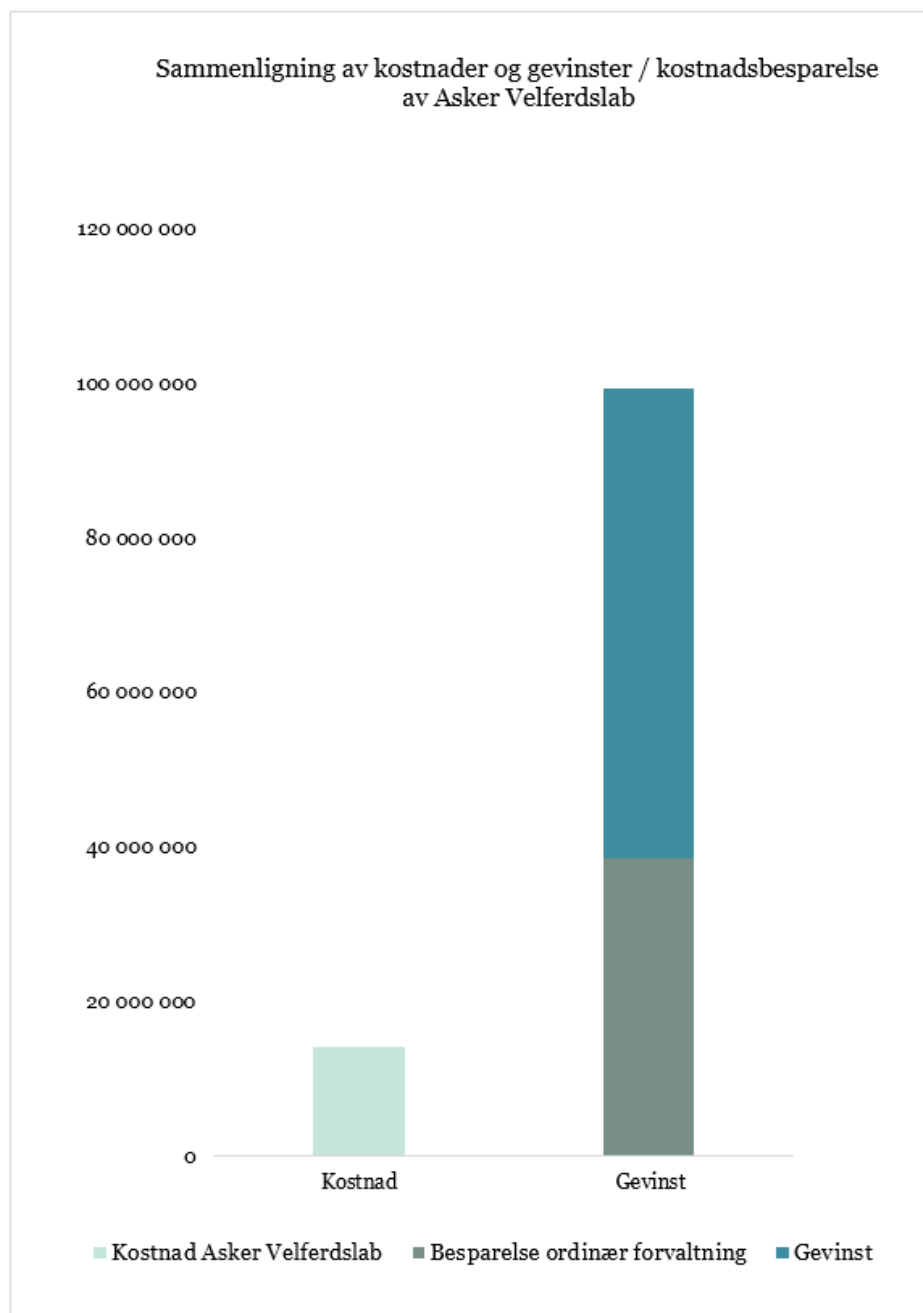
Kostnadsfordeling mellom stat og kommune

Figur 14 Fordeling av kostnader det første året mellom stat og kommune

Figurene illustrerer kostnadsfordelingen mellom stat og kommune i det første året i Asker Velferdslab for henholdsvis uholdbare, utsatte og stabile unge voksne. I de tilfellene der individene har suksess og oppnår en bedre livssituasjon vil fordelingen være annerledes og en større andel av kostnaden vil treffe kommunen.

Totalvurdering av Asker Velferdsrab

Figur 15 Sammenligning av kostnader og gevinster/kostnadsbesparelse

Figur 15 sammenligner de totale kostnadene ved Asker Velferdsrab med de totale besparelsene og gevinstene av tiltaket i løpet av hele analyseperioden. Gitt forutsetningene lagt til grunn da figuren ble laget, er Asker Velferdsrab lønnsomt.

Unge voksne | Kostnader

I arket «Unge voksne | Kostnader» ligger alle tiltakene som vi sammen med Asker kommune har identifisert som aktuelle for unge voksne som er en del av Asker Velferdsrab. I arket er tiltakene kort beskrevet samt de ulike kategoriseringene og enhetskostnadene knyttet til de ulike tiltakene. I tillegg er det volumet av de ulike tiltakene spesifisert for de ulike livssituasjonene for individene som inngår i Asker Velferdsrab. Forutsetninger for enhetskostnad og volum kan endres og vil påvirke kostnadene som benyttes i beregningene som skjer i arkfanen «Unge voksne». Det er også mulig å legge til egne kostnadskategorier. Nedenfor følger en kort innføring i de ulike parametrene som kan endres:

- Kategori kan enten være oppstart eller drift. Dersom beløpet er definert som oppstart vil det bare påløpe i det første året den unge voksne er en del av Asker Velferdsrab. Ved drift vil kostnad påløpe hvert år, men justeres etter hvilken situasjon individet befinner seg i.
- Kostnadsdriver forteller om det er timer, fast sum eller annet som bestemmer hvor stor kostnaden blir.
- Kostnad er enten en fast sum eller timepris.
- Betaler er enten kommune eller stat, avhengig av hvilket budsjett det kommer fra. Kategorien bestemmer figurene for kostnadsfordeling.
- Volum definerer de ulike tiltakspakkene henholdsvis uholdbare, utsatte og stabile mottar når de er en del av Asker Velferdsrab. Det vanligste er at volumet er høyest for uholdbare og lavest for stabile.
- Månedlig eller årlig definerer hvor ofte individene i Asker Velferdsrab mottar tiltaket man har definert. Verdien 1 vil innebære årlig og 12 vil innebære månedlig.

Nedenfor listen over de ulike tiltakene finner man nullalternativet for kostnader for de unge voksne. Nullalternativet er satt på bakgrunn av arbeidet med personene våren 2019. Det er fullt mulig å endre kostnaden ved nullalternativet dersom man tror summene er lavere eller høyere enn utgangspunktet.

Unge voksne | Gevinster

I arket «Unge voksne | Gevinster» er forutsetningene for gevinstberegningen lagt inn. Gevinstpotensialet beregnes basert på to prissatte virkninger:

- Helseeffekt
- Produksjonseffekt

Helseeffekten tar utgangspunkt i verdsettelse av helse ved hjelp av QALY, i henhold til Helsedirektoratets høringsutkast fra våren 2018. Helseeffekten er beregnet med utgangspunktet at en etterhvert som en ung voksen flytter seg til en bedre livssituasjon oppnår vedkommende en høyere livskvalitet enn tidligere. I beregningen er det antatt at en bærekraftig ung voksen har 100 % livskvalitet, mens stabile, utsatte og uholdbare har henholdsvis 95%, 90% og 85% livskvalitet. Disse forutsetningene kan endres.

Produksjonseffekten legger til grunn at etterhvert som en person flytter til seg en bedre livssituasjon vil også vedkommende komme seg i arbeid. Det er forutsatt at en person som er bærekraftig har en 100% stilling. Stabile og utsatte har henholdsvis 70% og 50% stilling, mens en uholdbar ikke er i arbeid. Det er lagt til grunn en lønnskostnad på 300 000 kroner. Disse forutsetningene kan endres.

Vedlegg 1 - Skjema for oppfølging av levekår

Kartlegging innbyggers levekår

- ✓ Investeringsleder fyller ut skjemaet.
- ✓ Skjemaet fylles ut ved oppstart, årlig, og ved avslutning.
- ✓ Skjemaene samles i perm hos prosjektleder

Sak nr _____ (eks BL01. Britt Laurendz, sak 1)

Utfylt dato:

Oppstart	underveis	Avslutning

Målgruppe (sett kryss)

1. Levekårsutsatte barnefamilier	
2. Utsatte unge	
3. Familier med barn med nedsatt funksjonsevne	
4. Andre	

Antall voksne	
Antall barn under 18 år	
Antall hjemmeboende barn over 18 år	
Barns fødsels år	

Plasser familien/innbyggeren i investeringsferden (sett kryss)

Forebygging uholdbar	Stabilisere Utsatt	Utvikle Stabil	Bærekraftig Avslutning

Arbeid:

Kryss av på det som passer

	Mors tilknytning til arbeidslivet	Fars tilknytning til arbeidslivet	Ungdommens tilknytning til arbeidslivet
Jobber heltid			
Jobber deltid			
Under utdanning			
Er arbeidssøker/ er på tiltak			
Hjemmeværende			
Er under arbeidsavklaring (AAP)			
Er ufør			
Annet			

Kartlegging innbyggers levekår

Bolig:

Hva er bosituasjonen?

Eier	
Leier privat bolig	
Leier kommunal bolig	
Bor hos venner/familie	
Bor i midlertidig bolig (hospits)	

	Ja	Nei
Opplever familien at de bor trygt og godt?		

Hvis nei, hva er utfordringen? (beskriv kort)

Økonomi:

	Ja	Nei
Opplever familien at økonomien er problematisk?		
Hvis ja, hvorfor?		
Gjeld		
Lav inntekt		
Disposisjonsproblemer		
Store endringer		
Annet		

Helse

Har familien utfordringer med fysisk og/eller psykisk helse i så stor grad at det preger livet?

Hvis ja, kryss av

	Mor	Far	Ett eller flere av barna	Ungdommen målgruppe 2)
Fysisk helse				
Psykisk helse				

Kommentar:

Kartlegging innbyggers levekår

Barnas skole/barnehage

Hvis målgruppe 1 eller 3:

Går barna i barnehage?	
Deltar	
Deltar ikke	
Annet	

Kommentar

Få frem evt variasjoner mellom barna i familien i forhold til skole/barnehage

--

Har noen av barna utfordringer knyttet til skole/Utdanning=

Ja	
Nei	
Vet ikke	

Hva ja, hva

--

Fritid:

Har familien aktiv på fritiden?

	Ja	Nei	Delvis
Mor			
Far			
Barna			

Kommentar:

Få evt frem variasjoner mellom barna.

--

Kartlegging innbyggers levekår

Hvor mange står familien så nær at de kan regne med om det oppstår personlige problemer? (regn med nærmeste familie)

Ingen	En eller to	Tre til fem	Flere enn fem

Kommentar:

Få frem variasjoner i familien

Hvem deltok i investeringstemaet?

Innbyggeren/familien	Kryss av
Barna i familien	
Familien/innbyggerens støtteperson	
Brukertorget	
NAV	
Psykisk helse og rus	
Migrasjonshelse og integrering	
Andre kommunale tjenester i Helse og omsorg, hvem	
Barne- og familieenheten	
Barnevernet	
Barnehage/skole	
Andre kommunale tjenester innenfor Oppvekst	
Fastlege	
Representanter fra spesialisthelsetjenesten, hvem?	
Representanter fra frivillighet	
Representanter fra barnas fritidsaktiviteter	
Arbeidsgiver	
Andre, hvem	
Andre, hvem	

Avsluttende kommentarer:

Vedlegg 2 - Personas og estimering av kostnader

Grunnet lav tilgang på data, har prosjektet benyttet en innovativ tilnærming for å utarbeide et sammenligningsalternativ (nullalternativ) for de ulike livssituasjonene med tilhørende kostnader og gevinster for både unge voksne og familier.

Den ideelle tilnærmingen ville vært å identifisere en kontrollgruppe blant sammenlignbare brukere i det ordinære tjenesteforløpet, og identifisere kostnader og gevinster forbundet med disse over tid. Gjennom å sammenligne resultatene med tilsvarende brukere i Asker velferdslab vil man kunne vurdere om velferdslaben er en mer effektiv modell enn det ordinære forvaltningsløpet. Dette er imidlertid utfordrende av flere grunner:

- Asker velferdslab har brukere med sammensatte behov, og både kostnader og gevinster kommer over flere år. Det blir dermed krevende å komme frem til brukbare resultater ved å følge en kontrollgruppe innenfor en prosjektperiode på noen måneder.
- Asker kommunes styringssystemer er ikke designet for å hente ut data på individnivå. Systemene er satt opp for saksnivå, noe som vil gjøre det vanskelig å identifisere kostnader for en valgt kontrollgruppe.

Prosess sammen med Asker kommune

Sammen med Asker kommune, har vi hatt en interessant og lærerik prosess hvor vi utviklet personas som representerer typiske innbyggere eller familier i Asker velferdslab. Fokuset for arbeidet har vært på brukergruppene unge voksne og familier. Videre har vi lagd historien (beskrevet utviklingen) til de personasene som ble utviklet i en periode på 10 år. For noen av personasene ble det både beskrevet en positiv utvikling (best case) og en negativ utvikling (worst case) for å vise et spenn i utviklingen. I beskrivelsen av utviklingen har premisset vært at de ikke deltar i Asker velferdslab, men i det ordinære tjenestetilbudet til kommunen. Basert på de personasene og historiene som ble utviklet har Asker kommune i samarbeid med oss plassert personasene i investeringsferden, samt kostnadsfestet tiltakene som de ville mottatt fra kommunen (og staten).

Workshop 1

Gjøre metodiske valg og identifisere personas som vi skal jobbe med videre

Dokumentere personas

I etterkant av WS1 lager vi tydelige visuelle fremstillinger av personas som vi skal bruke i WS2

Workshop 2

Lage historien til personas basert på erfaringene til deltagerne på workshopen

Dokumentere historiene og analyse

Lage visuelle fremstillinger av historien for personas og analyse av kostnader

Beskrivelse av personas

Nedenfor er personasene som ble utviklet beskrevet. Situasjonen som er beskrevet var tenkt som en utgangssituasjon.

Jente med oppvekst i fosterhjem

Tone
18 år gammel

Bosituasjon

På vei ut av fosterhjem og skal etablere seg for seg selv. Har ikke funnet et sted og bo enda.

Helse-
situasjon

Tone har relasjonsutfordringer som følge av oppveksten. Hun har vært i tre fosterhjem fra hun var 12 år til nå.

Nettverk og
pårørende

Tone har flere venner som hun liker å være sammen med. Hun har kontakt med familien, men det er krevende å være i kontakt med mor og far. Hun har et godt forhold til slektninger (besteforeldre, tante og onkel)

Arbeids og
økonomisk
situasjon

Tone sluttet på videregående det siste året. Hun gikk på elektrikerlinja. Får penger gjennom sosialhjelp (rundt 15 000,- per måned). Har hatt noen småjobber som har gitt inntekt.

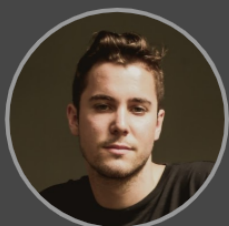

Annet

Kjeder seg på dagtid, da nettverket hennes er på jobb/skole

PwC

Gutt med Aspergers-diagnose

Anders
20 år gammel

Bosituasjon

Bor hjemme hos foreldrene og er mye i kjellerstua.

Helse-
situasjon

Anders har en Aspergers-diagnose. Han er innesluttet og synes det er vanskelig å være i kontakt med nye mennesker

Nettverk og
pårørende

Anders spiller mye dataspill (WoW) og har et stort nettverk online. Han har et svært lite nettverk som ikke er på nett. Foreldrene synes det er en utfordring for foreldrene at sønnen bor hjemme.

Arbeids og
økonomisk
situasjon

Han jobber ikke. Har prøvd en jobb, men det fungerte ikke. Får arbeidsavklaringspenger fra NAV. Skole fungerte ikke og han har ikke fullført videregående.

Annet

Anders spiller online om kvelden og natten mellom kl. 23-07 stort sett hver dag. Han sover om dagen og står vanligvis opp til middag kl. 16.

PwC

Gutt med rusproblemer og kriminell historikk

Peder
22 år gammel

Bosituasjon

Peder er akkurat kommet ut av fengsel etter å sonet en dom. Han leter etter bolig og bor for tiden hos venner. Flytter rundt endel.

Helse-
situasjon

Han røyker hasj og marihuana daglig. Starter og avslutter dagen med en joint. I helgene når han fester bruker han tyngre stoffer som MDMA og amfetamin.

Nettverk og
pårørende

Peder har mange venner. Han har venner fra fotballen i ungdommen som er streite, men har også endel venner med rusproblemer som han ble kjent med i fengsel. Dragan har et komplisert forhold til foreldrene.

Arbeids og
økonomisk
situasjon

Han tar ulike strøjobber gjennom bekjentskaper, men har ingen fast inntekt. Det er vanskelig å få jobb på grunn av dommene. Kommet gjennom videregående dårlige resultater. Har narkogjeld og vanlig gjeld. Tre inkassosaker.

Annet

Har sonet to mindre dommer for salg av narkotika og for voldskriminalitet.

PwC

Barnerik innvandrersfamilie

Mor (43), Far (45),
Gutt (17), Jente (16),
Jente (12), Gutt (10),
Jente (5) og Gutt (2)

Bosituasjon

Familien leier en fireroms leilighet på 84 m2. Med to voksne og seks barn bor de veldig trangt. Foreldrene sover på stua, mens barna er fordelt på rommene og på kjøkkenet.

Helse-
situasjon

Far i familien har latent psykisk helseutfordring etter å ha oppholdt seg i områder med konflikt.

Nettverk og
pårørende

Familien har et lite nettverk i Askersamfunnet og føler ikke at de er del av lokalsamfunnet. Foreldrene og barna kjenner ikke naboene. Kjenner endel mennesker fra samme opprinnelsesland i Oslo og Bærum.

Arbeids og
økonomisk
situasjon

Mor jobber som renholdsmedarbeider på en skole i nærheten av der de bor. Hun har ikke fast jobb, men tar vakter og. Hun jobber omtrent 80%. Far jobber ikke.

Annet

Far har relativt store språkutfordringer, da han ikke har hatt mye kontakt med det norske samfunnet. Barna har utfordring knyttet til logistikk (lekser, fritidsaktivitet) i hjemmet.

PwC

Enslig mor med to barn

Mor (37), jente (10), gutt (6)

Bosituasjon		Mor leier en treroms leilighet på 67 m2.
Helse-situasjon		Mor har psykiske helseproblemer og jenta i familien har adferdsvansker.
Nettverk og pårørende		Mor er fra Trøndelag og har i en periode bodd i Oslo sammen med far til barna. Flyttet til Asker når hun gikk fra far. Har ikke nettverk i Asker. Barnevernet er koblet inn pga av far.
Arbeids og økonomisk situasjon		Mor i familien har lav inntekt. Hun jobber 50% i et vikariat på et sykehjem. Mor har 60 000,- i gjeld som følge av kredittkjøp i ulike nettbutikker.
Annet		Mor har bil for å kunne kjøre til og fra jobb. Barna med på fritidsaktiviteter. Gutten går på svømming og jenta spiller fotball.

PwC

Familie med barn med fysisk utviklingshemming

Far (43), Mor (45), Jente (19), Jente (14) og Gutt (12)

Bosituasjon		Familien eier en mindre enebolig. Eneboligen er ikke tilrettelagt for barnet med utviklingshemmet, Gutt (12).
Helse-situasjon		Det er en ekstra belastning for foreldrene å ha et barn med utviklingshemming. Far har vondt i ryggen etter mange tunge løft og mor har en uavklart helsesituasjon knyttet til bekymringer.
Nettverk og pårørende		Beste foreldrene bor også i Asker. Familien får bistand fra besteforeldre, men de begynner å få dårlig helse så det er en latent utfordring.
Arbeids og økonomisk situasjon		Mor er sykemeldt fra lærerjobben sin. Hun er på vei til å miste jobben pga lang sykemelding. Arbeidssituasjonen for mor er uavklart. Far jobber fullt i en transportbedrift (130%) for å øke inntekten til familien.
Annet		På grunn av utviklingshemmingen drar familien sjelden på ferier. De har vært tre ganger i Dyreparken på 10 år. De to friske jente må ofte klare seg selv, da gutten krever mye oppfølging.

PwC

Historien (utvikling over 10 år)

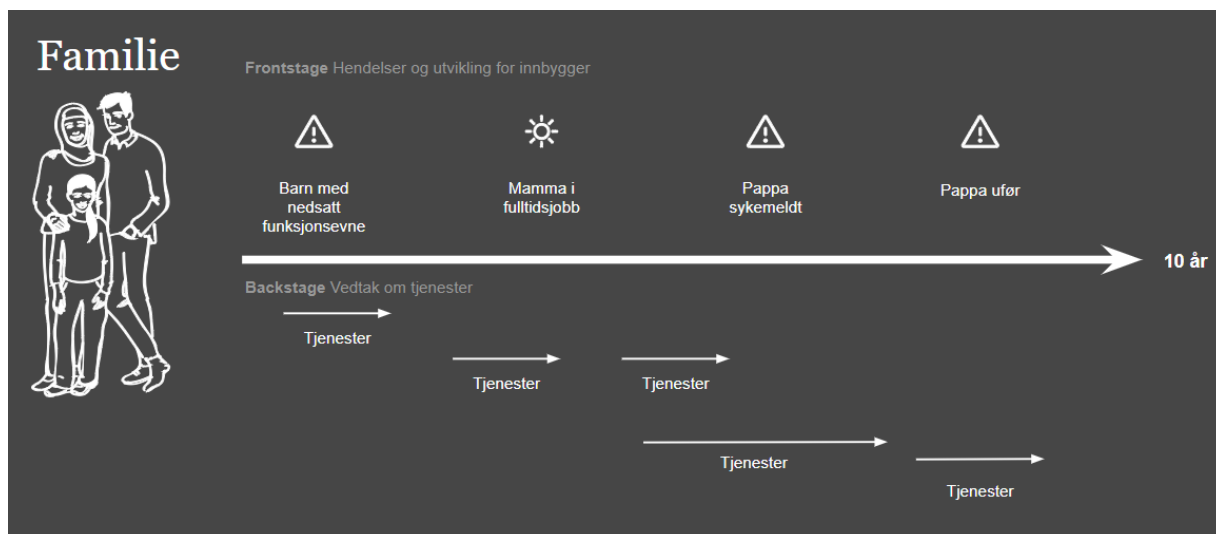
Etter å ha utviklet personasene jobbet vi sammen med Asker for å beskrive historien til de tenkte ungdommene eller familiene.

Vi har beskrevet følgende historier:

- Jente med oppvekst i fosterhjem
- Gutt med Aspergers-diagnose
- Gutt med rusproblemer og kriminell historikk (best case)
- Gutt med rusproblemer og kriminell historikk (worst case)
- Barnerik innvandrerfamilie (best case)
- Barnerik innvandrerfamilie (worst case)

- Enslig mor med to barn
- Familie med barn med fysisk utviklingshemming

Illustrasjonene viser et eksempel på hvordan vi jobbet vi jobbet for å beskrive utviklingen.

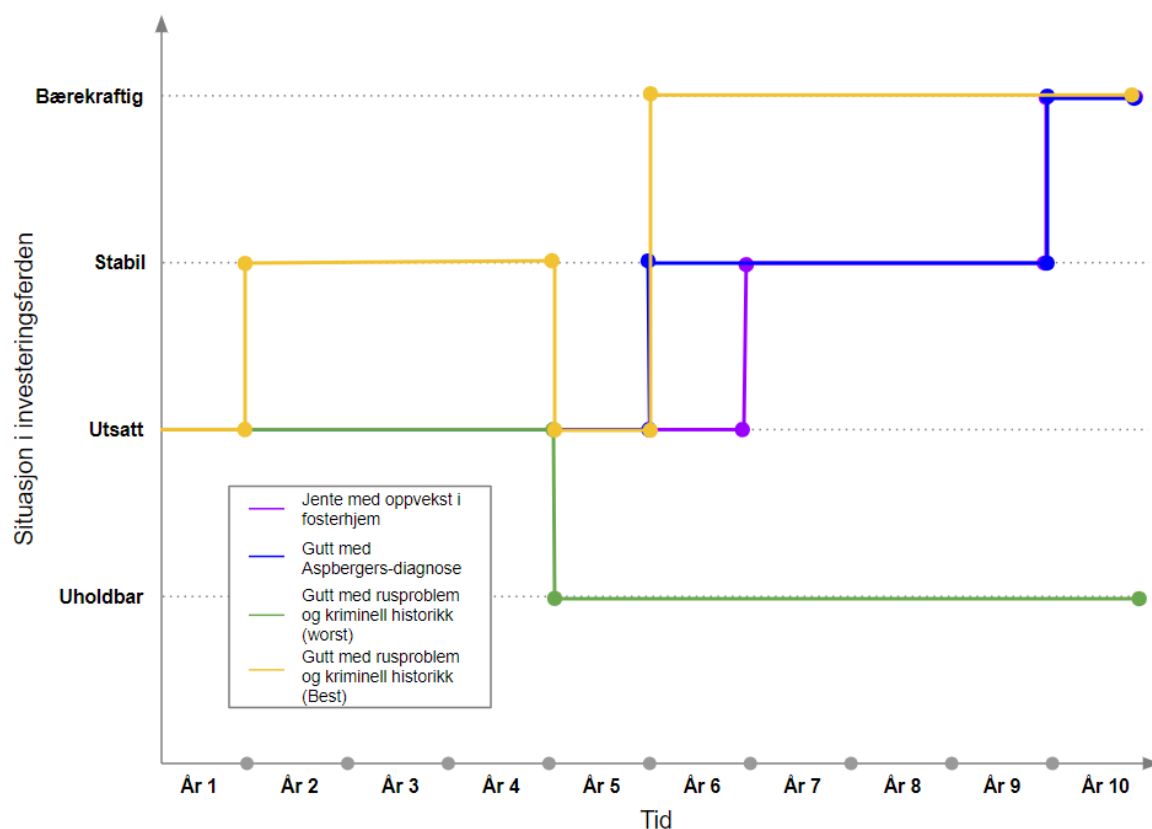
Enslig mor med to barn										
	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10
Frontstage Hendelser og utvikling for innbygger	Barna på SFO eller i BHG Datter har adferdsvansker knyttet til diagnose	Mor stresset pga purringer på betaling SFO/BHG	Mor er sliten og får avlastning	Far truer med å ta tilbake barna Støttekontakt fungerer bra for barna		Rettsak ang barnefordeling	Far inn med samvær annenhver helg		Datter blir glad for å ha kontakt med far og besteforeldre	
Backstage Tjenester kommunen gir innbygger	Bostøtte Økonomirådgivning Arbeidsavklaring for far (NAV) Støtte til SFO/BHG	Supplerende sosialhjelp	BFE Familiekonsulent inne NAV prøver å øke arbeidsgrad fra 50% til 80% Støtte til fritidsaktivitet for gutten Avlastning for mor		Datter får støttekontakt	Psykiske helsetjenester til mor Omfordeling av barna		Familiekonsulent samtale med foreldrene		
Møter/ dialog (enslag)	5 møter/mnd 12 telefoner 30 eposter	...	...	...	...	...	...	...	...	...

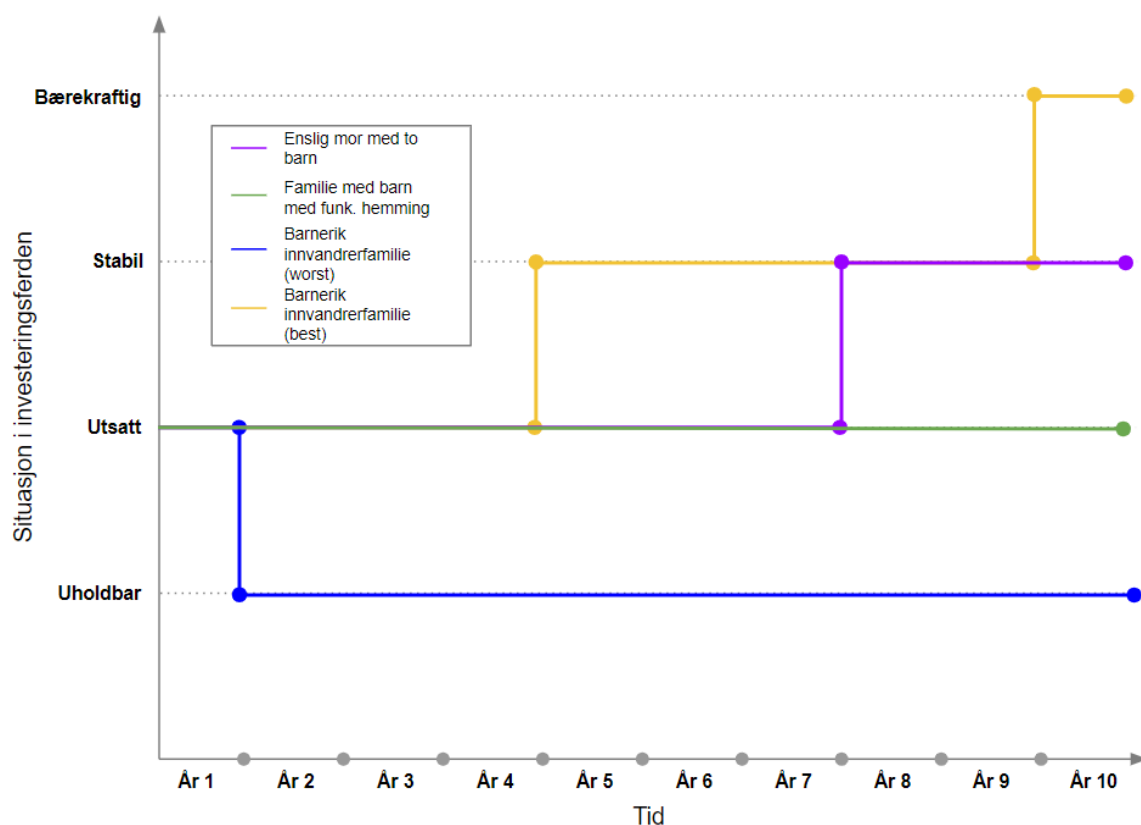
Konkretisering av historiene til plassering i investeringsferden og kostnader

Med utgangspunkt i historiene til de ulike personene, har vi konkretisert hvilken livssituasjon personene til enhver tid befinner seg i og på denne måten etablert en "investeringsferd" i den ordinære forvaltningen. I tillegg til dette har vi forsøkt å prissette de tjenestene som personene mottar gjennom perioden på 10 år.

Utviklingen i investeringsferden er benyttet for å lage et sammenligningsgrunnlag (nullalternativ) i modellen for individer og familier som

brukes til å lage et sammenligningsgrunnlag for gevinstsiden i modellen. I figurene nedenfor er utviklingen vist for henholdsvis brukergruppene unge voksne og familier.

Kostnadsfestingen har vært utfordrende, da det å tenke på hva en innbygger/familie (bruker) koster er ukjent for mange i kommunal sektor, hvor fokuset ofte er på tjenesteenheter. Kostnadene er derfor beheftet med betydelig usikkerhet. Kostnadene som vi har fått samlet inn er sammenstilt til gjennomsnittlige årlige kostnader innen brukergruppene (unge voksne og familier) for å utgjøre et sammenligningsgrunnlag for kostnadene for personer som er inne i Asker velferdslab. I tabellen nedenfor er kostnadstallene som brukes inn i modellen vist.

Ung voksen

Utgangspunkt i investeringsferden	Gjennomsnittlig årlig kostnad	Kommentar
Uholdbar	166 443	Tatt utgangspunkt i utsatt. Lagt på 10%
Utsatt	151 312	De fire personasene kom inn som utsatte
Stabil	121 050	Tatt utgangspunkt i utsatt. 80% av utsatt
Bærekraftig	0	Satt til null

Familie

Utgangspunkt i investeringsferden	Gjennomsnittlig årlig kostnad	Kommentar
Uholdbar	409 966	Tatt utgangspunkt i utsatt. Lagt på 10%
Utsatt	372 696	De fire personasene kom inn som utsatte
Stabil	298 157	Tatt utgangspunkt i utsatt. 80% av utsatt
Bærekraftig	0	Satt til null

